

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRTNI VESTNIK« izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu in stane: celoletno Din 40.— polletno Din 20.— posamezna številka Din 1.—	GLASILO OKROŽNIH ODBOROV, OBRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE Uredništvo in upravljalstvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.	Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira. Številka pri poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani 10.860.
---	---	---

XVII. letnik.

V LJUBLJANI, dne 15. januarja 1934

Štev. 2.

Politično udejstvovanje obrtnikov

u— Zanimivo in značilno je dejstvo, da so med narodnimi poslanci in sploh politično aktivnimi ljudmi bogato zastopane vse panoge duševnih in fizičnih delavcev, a obrtnike le silno redko najdemo med njimi. Ni temu morda vzrok nesposobnost naših obrtnikov, še manj njihovo nezanimanje za naše javno življenje in udejstvovanje, nego je temu kriva le njihova največja skromnost in ljubezen do dela in družine, ki so jim edini posvečeni vsi obrtniški napor in žulji poleg udejstvovanja le v strogo stanovskih obrtniških organizacijah. A še v delo teh posega aktivno le majhen odstotek naših obrtnikov. Da ni temu navidezemu mrtvili v političnem udejstvovanju naših obrtnikov kriva nespoštnost, kakor si neopoučeni večkrat mislijo, nam je dokaz že njihov obstoj, ki ne le da ni prav nič nazadovol, nego se je nasprotno v našem pridobitnem in družabnem življenju vse bolj utrdil.

Zilava vztrajnost v delu,

ki ni ostala neopažena niti naši najširši javnosti in ki je nešteto krat dobila priznanja na najvišjih mestih v tu in inozemstvu, dokazuje nadvse jasno, da so naši obrtniki za življenjsko borbo sposobnejši od skoraj vseh drugih pridobitnih stanov. Medtem ko so najmočnejše industrije propadle, da nikdar več ne obnove svojega obrata, ko so banke z navidezno mogočno denarno rezervo zaprle svoja izplačilna okna in se zaščitile z raznimi ukrepi in v času, ko so se omajali najmočnejši gospodarski stebri celo v mnogih državah z že davno urejenim denarnim sistemom in nagomilnimi denarnimi sredstvi in zlatimi zalozami, je naš mali obrtnik s čudovito vztrajnostjo in odpornostjo brodil po negotovi in večkrat zelo kočljivi sedanjosti, a da miso iz njegovih ust prišle take pritožbe, kakor iz vrst vseh mogočih stanov in gospodarskih organizacij. Lahko trdimo, da ni temu molku edini povod prevelika skromnost naših obrtnikov, nego enako tudi

jeklena narodna zavest in razumevanje lastne državljanske dolžnosti in uvidevnosti.

Obrtnik v naši državi in predvsem naš slovenski obrtnik je kakovost svojih izdelkov v najtežjem času in največjem pomanjkanju denarja dvignil do nesorazmerne stopnje s trenutnimi razmerami. To nesorazmerje gre v dobrobit napredka in povzdige. Za napredek svoje delavnice, svoje lastne nadaljevalne izobrazbe in svojih izdelkov so naši obrtniki sebi in svojim družinam odtrgali najpotrebnejše in najnujnejše od ust. S tem ni pridobil le ugled njih samih, nego tudi ugled vse države, katere štirinajsti del tvorijo ti naši mali, skromni rokodelci. Medtem ko industrije zaradi slabe kupne moči širokih mas niso izpopolnjevale svojih obratov in svojih proizvodov v tako izdatni meri, je denarno skromni obrtnik povzdignil vse to do zavidne višine in s tem dokazal boljše in močnejšo življenjsko sposobnost, nego sicer močne industrije, ki pa jih le malo večje neugodnosti večkrat do temeljev uničijo. A življenjsko močnejši je tudi za državo pomembnejši, ker pač državi ni edini cilj čim večji dohodek od obdavčenja posameznikov, nego še višji, namenjen skupnim, neokrnjenim interesom naše svobode, ki so ji obrtniki močnejši oporniki od industrije.

Mnogokrat se v naši javnosti pojavljajo ugotovitve o neizmernem napredku

Tužno je odjeknila vest, da je v petek 5. januarja t. l. za večno zatisnil svoje trudne oči v Celju, mestu, kjer je pojklenel v borbah, težavah in kjer je okreplil svojo blago dušo s trdno voljo za dopolnitev začrtanega si cilja: Dvigniti in prebuditi slovenskega obrtnika, naš zasluzni in neustrašeni obrtniški bорец Ivan Rebek.

Zgodovina slovenskega obrtništva bo s hvalečnostjo in toplim spominom omenjala delo, ki ga je vršil neutrudljivo nad 50 let za dobrobit našega obrtnega stanu.

Kot mlad rokodelski vajenec si je pridobil strokovno izpopolnitev v nemškem Gradcu in je pohitel nato v Ljubljano, kjer se je že kot ključavničarski pomočnik pričel udejstvovati v javnem življenju. Prvo njegovo torišče najdemo v društvu katoliških rokodelskih pomočnikov v Ljubljani. Razgibal je takrat mrtve vrste ljubljanskih pomočnikov ter je kot starosta istega društva doprinesel mnogo k povzdigi obrtniške samozavesti. Njegova neutrudljiva življenjska sila ga je gnala še dalje. Leta 1894. se je preselil v Celje in si tam otvoril svojo lastno delavnico. Nacionalna zagriženost takratnih nemških mogotcev v Celju mu je onemogočila izvrševanje obrta v mestu samem in mladi mojster si je moral iskati zatočišča v bližji okolici. To dejstvo mu je prineslo zaupanje v narodno čutečih krogih, ki so spoznali v neustrašenem borcu pravega in nacionalno čistega moža ter ga vsled tega prav radi podprli.

Kljub borbi za svoj obstanek je pokojni Rebek posvetil vse svoje proste sile takrat še od tujca močno zatiranemu narodu in širokopotezno posegel v društveno narodno gibanje. Kmalu ga dobimo pri snovanju sokolskega društva. Kot spreten in jako sposoben igralec je oživel dramatično društvo in se sam uveljavljal na diletantskih odrih. Poleg tega udejstvovanja pa blagi tovariš Rebek ni pozabil na svoje stanovske tovariše. Obrtno zadrugištvu je bilo takrat na Spodnjem Štajerju izključno v nemških rokah. Slovenski življenj je moral, češče nočeš, služiti nemškim napihnjencem in slovenski obrtnik ni imel nobene besede. Pokojni Rebek je kmalu zbral okoli sebe zveste in narodno zavedne obrtnike in pričelo se je zmagovito osvajevanje obrtniških nemških postojank. Naglo so rasle obrtne zadruge, katerim so načelovali možje slovenske na-

industrije. Prepričani smo, da se naša javnost dobro zaveda, da so take ugotovitve, zgolj reklama in sicer reklama take vrste, ki je naš obrtnik v svoji poštenosti nikdar ne bi uporabil. Zgolj logika in končno tudi lastno prepričanje brez iste nam je že nešteto krat dokazalo,

da industrijski izdelki

— predvsem tisti, ki najbolj tekmujejo z obrtniški —

ne napredujejo tudi kakovostno tako, kakor količinsko.

Poleg vseh teh odločilnih dejstev je jasna potreba za sodelovanjem v našem političnem življenju tudi od strani naših obrtnikov, ki morajo biti zastopani povsod, kjer odločajo o obrtniških problemih. Zaradi tega prevelika skromnost ni nikdar dobra in je jasna potreba za čim aktivnejšim političnim življenjem naših obrtnikov.

Spominu Ivana Rebeka

rodnosti. Da se rešijo nemškega pritiska je izposloval Ivan Rebek od takratne deželne vlade na Štajerskem osnovanje splošne Zveze obrtnih zadrug. In tako so bile odtrgane slovenske obrtne organizacije od nemškega »Gewerbebanda«.

Izven svojega stanovskega udejstvovanja najdemo Ivana Rebeka tudi na političnem polju. Kot zastopnik Slovencev je izvojeval marsikatero zmago nad narodnimi nasprotniki.

V svobodni državi, katero je kot iskren narodnjak takoj prisrčno pozdravil, si je s svojim sodelovanjem pridobil mnogo zaslug. Obrtništvo se mu je za njegovo delo oddolžilo s tem, da si ga je postavljalo na čelo svojih organizacij. V

njem smo vedno našli neustrašnega zagovornika naših pravic in teženj. Svoje delo za obrtniški stan ni nikdar presojal iz gmotnih pogledov ter je nesebično, požrtvovalno in ljubeznivo pomagal vsakomur, kdor je iskal pomoči in nasveta. Velike so njegove zasluge za vse slovensko obrtništvo. Svetel spomin si je postavil z ustanovitvijo Obrtniškega doma v Celju. Istočasno pa je užival najvišje mesto v obrtniški organizaciji kot predsednik Vrhovnega obrtniškega sveta.

Kot strokovnjak je dvignil svojo delavnico v veliko podjetje, ki je zaslovelo in uživa še danes najboljši ugled po celi naši državi. Da bi kupa trpljenja bila polna, je pretrpel tudi več udarcev povojne gospodarske krize.

Našemu listu je bil vedno naklonjen ter je nešteto krat prispeval z idejnimi in globoko zasnovanimi članki k njegovi pestrosti.

Tovariš Ivan Rebek! Posivel si v borbah, težka je bila tvoja življenjska usoda, a zapustil si nam svetel spomin na vse Tvoje plodonosno delo. Hvaležni se klanjamo Tvojemu duhu in sledili bomo Tvojim načelom in Tvojim naukom. Počivaj mirno v zemlji, ki si jo tako ljubil!

★

Ivan Rebek se je rodil 8. oktobra 1863. na Črnem vrhu pri Idriji. Osamosvojil se je leta 1894 v Celju ter dvignil svojo delavnico v lepo obrtniško podjetje. Za svoje številne zasluge je bil tudi odlikovan z redom sv. Save V. stopnje. Dne 5. januarja t. l. je za večno zatisnil svoje trudne oči in v nedeljo 7. januarja so ga pokopali v Celju na okoliškem pokopališču.

Kako priljubljen in splošno spoštovan je bil pokojni Ivan Rebek, je pokazal njegov pogreb, ki so se ga udeležili množestvilni znanci, stanovski tovariši in

prijatelji. Zbornica za TOI v Ljubljani se mu je kot svojemu nekdanjemu svetovalcu in delavcu oddolžila s prekrasnim vencem in svojim odposlanstvom na čelu s tovarišem Milko Krapežem. Vence so poleg mnogih drugih poklonili nadalje še Okrožna odbora obrtniških združenj v Ljubljani in Mariboru, Slovensko obrtno društvo v Celju, Obrtniško društvo v Ljubljani, Slovensko obrtniško društvo v Mariboru, Združenje kovinarjev v Celju, Društvo Jugoslovanskih obrtnikov v Celju in Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani. Pri pogrebu so bile zastopane razne delegacije številnih obrtniških organizacij Celja, Ljubljane in Maribora ter drugih krajev naše ožje domovine.

Na grobu so se od pokojnika poslovili v imenu zbornice za TOI g. Milko Krapež, za celjsko obrtništvo Drago Žabkar, v imenu Celjanov g. dr. Hrašovec, za ljubljansko obrtništvo g. Iglič, za mariborsko obrtništvo g. Bureš, Celjsko pevsko društvo, katerega predsednik in ustanovitelj je bil pokojni, je zapelo na domu in na grobu dve žalostinki. Značilen je bil govor predsednika Okrožnega odbora obrtniških združenj v Mariboru in zborničnega svetnika g. Bureša, ki ga v nastopnem objavljamo.

»Bodimo složni, ker nas bo medsebojno razdiranje ubijalo in vse naše delo in trud bosta brez slege zaman.« To so bile besede, katere je naš tovariš Ivan Rebek tolikokrat poudarjal. Složnost, medsebojno bratstvo in prijateljstvo, to je bilo geslo našega voditelja.

In danes smo prišli spremljat k zadnjemu počitku tega tovariša, ki je delo vsega svojega življenja položil na oltar svojemu narodu, prišli smo od blizu in daleč, da mu izrečemo poslednjo zahvalo za njegovo skrb, ki jo je posvetil temu svojemu obrtništvu, za katerega dobrobit se je boril, dokler so mu moči dopuščale. Med onimi tisoči in tisoči tovarišev je bil on prvi, ki je razumel, kaj pomeni organizacija, kaj pomeni složnost. In zato ga tudi najdemo že v početkih gibanja onega stanu, ki je bil takrat zapuščen in še prepuščen svoji usodi.

Težko bi bilo naštevati vse delo našega Ivana Rebeka. To delo pomeni celo življenjsko kroniko. On ni skrbel samo za tovariše svojega okoliša, ampak je imel vedno v mislih celo ono kompaktno maso širom prostrane domovine, katero se mu je tudi posrečilo združiti in katero je tudi z vso vehemenco in njemu prirojeno vztrajnostjo povsod uspešno zastopal.

Mi, Mariborčani in cel severni del naše ožje domovine, smo bili priče njegovega delovanja, saj je videl in čutil, da je potrebno mariborskim tovarišem pomagati in tudi tu je usmeril svoje delovanje.

Zato sprejmite, naš dragi prijatelj in voditelj, našo iskreno zahvalo za Vašo očetovsko skrb, katero ste posvečali svojim prijateljem in tovarišem. Vem pa, da bi nam hoteli še enkrat iz svojega zadnjega bivališča zaklicati: Prijatelji, ostanite složni, obljubite mi, preden odidete od mojega groba, da boste vse svoje delovanje usmerili za ohranitev vam toliko potrebne složnosti. Daj Bog, da bi se ta Vaša želja izpolnila, ker boste potem gotovo sanjali krasni sen o svoji krasni domovini.

Naj počiva v miru blaga obrtniška duša, preostalim pa naše globoko sožalje.

Uredništvo.

Za povzdigo našega gospodarstva

Plenarna seja naše Zbornice za trgovino, obrt in industrijo

28. decembra 1933 se je vršila plenarna seja ZTOI, ki so se je udeležili skoro vsi člani. Vodil jo je zbornični predsednik g. Ivan Jelačin in pozdravil predvsem zastopnika kr. dravske banske uprave g. Borštnerja, nakar je imenoval za zapisničarja g. dr. Koceta in za overovatelje člane gg. Hajriharja in Briclaja. Seja je bila posebno važna zaradi organizatornih vprašanj ZTOI. Ker zaradi izpremembe zborničnih pravil še ni bil na dnevnem redu volilni red, je bil na predlog predsednika g. Jelačina izvoljen

odsek za izdelavo osnutka volilnega reda,

ki ga tvorijo poleg predsedstva po trije člani vsakega zborničnega odseka, in sicer gg.: Ribnikar, dr. Rekar, Rojina, Lenarčič, Lavtižar, Pintar, Kavčič, Hohnjec in Windischer. Zaupano jim nalogo imajo dovršiti najkasneje do 20. januarja.

Predsednik g. Ivan Jelačin je nato prečital

odlok ministrstva za trgovino in industrijo, da ljubljanska Zbornica za trgovino, obrt in industrijo ostane skupna, kakor je sedaj in je s tem borba za ločene in skupne zbornice zaključena.

Ko je predsednik prečital tudi odlok kr. banske uprave, ki odobruje računski zaključek ZTOI, je javil, da je ministrstvo za trgovino in industrijo odobrilo tudi izpremembo pravil Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, obenem pa jo je pozval, da čim prej sestavi novi volilni red. Enako je dovoljen nakup Obrtnega doma v Celju, ki bo v korist vsemu tamkajšnjemu obrtništvu.

Iz nadaljnjega poteka seje posnemamo najvažnejše:

Gospodarska bilanca

Gradbena delavnost se je napram prejšnjim letom v znatnem obsegu zmanjšala. To je deloma tudi posledica nelikvidnosti denarnega trga. Položaj premogovne industrije se je šele v tekočem mesecu nekoliko izboljšal. Z znatnimi skrbmi gleda v bodočnost naša šumska industrija in izvoz lesa. Zaposlitve metalurških strok in tkalnic je relativno še najboljše in zato vidimo tu največji interes za ustanavljanje novih podjetij in razširjenje obstoječih naprav. Žal pa je podjetništvo v tej stroki izključno v inozemskih rokah. Pri industriji življenjskih potrebščin opazujemo skoraj brez izjeme nazadovanje v produkciji, ki gre pri nekaterih podjetjih celo do 40 odstotkov napram prejšnjemu letu.

Vprašanje reforme pridobnine

Narodni skupščini je bilo predloženih pet zakonov, ki se skušajo z njimi pritegniti k obdačitvi vsi viri dohodkov. Nihče izmed nas ne more in ne sme izigravati davčnih predpisov, odobrati

defraudacij in v interesu splošnosti je, da se zakon spoštuje in ustavno načelo enakomerne obremenitve primerno izvajajo. Obenem je bila predložena tudi nova taksna in trošarinska zakona ter davka na poslovni promet. Naša zbornica je takoj sklicala iniciativno posvetovanje in zavzela stališče napram poedinim določbam davčnih predlogov. Tu bodi omenjeno zlasti vprašanje reforme pridobnine, zamišljene v obliki uvedbe minimalne pridobnine izmere, ki se izračuna na podlagi izdatkov za stanovanje. Neizogibna posledica takega načina odmere pridobnine bi bila, da bi se skušal vsakdo kolikor mogoče utesniti tako glede stanovanjskih prostorov, kakor tudi glede najemnine za lokale in glede postrežnega osebja. Že glede na to davčno reformo je prišel v bodoči proračun državnih dohodkov za 60 odstotkov višji znesek, to je namestu dosežanih 200 milijonov znesek 320 milijonov kot donos pridobninskega davka.

Nazadovanje trgovine in obrti

Glede trgovske stroke je treba ugotoviti, da znaša obremenitev trgovskih in gostilniških obratov v dravski banovini 33 odstotkov od ugotovljenega čistega dohodka samo pri pridobnini ob sedanjih avtonomnih dokladah ter da je bil povprečni čisti dohodek zaračunan s 16.434 Din. Najbolj prepričevalen in zgovoren dokaz, kakšen je položaj trgovskih obratov, je pač to, da se je letos zmanjšalo število trgovskih podjetij v dravski banovini za 1014, medtem ko je že lani nazadovalo za 443 trgov. Isto velja za rokodelske obrte, katerih število je nazadovalo za nad 1000 obratov.

Avtonomne doklade

To vprašanje pa moramo presojati še z drugega stališča, namreč glede na končni efekt, ki ga povzroča povišanje pridobnine zaradi visokih avtonomnih doklad. Ne smemo pozabiti, da znaša banovinska doklada v dravski banovini skupno 70 odstotkov, dočim znaša v bogati Vojvodini samo 15 odstotkov, v moravski banovini 20 odstotkov, v ostalih pa povprečno 25 odstotkov, a v Beogradu vse doklade skupaj 20 odstotkov. Tako pridemo do zaključka, da se obremenitev pri pridobnini ne da več povečati.

Pavšaliranje obrtništva

Na drugi strani predvideva osnutek pavšaliranje obrtništva po deželi. To načelo je naša zbornica propagirala in zastopala že poprej. Izmera pavšala je pa za naše prilike previsoko odločena in bi jo bilo treba znižati. Toda uvaževati moramo, da ustreza pavšal letnih 120 Din obdačenemu dohodku po 1.500 Din, dočim znaša sedaj povprečno obdačeni dohodek v maloobrtinski skupini na našem področju letno 1866 Din.

Javna dela

Omeniti moramo še uredbo o izvrševanju javnih del, ki jo je ministrstvo za

zgradbe samo označilo kot sredstvo za izboljšanje gospodarskih razmer v državi. Z uvedbo novih trošarin, kakor tudi na podlagi proračunskih dotacij se hoče mobilizirati okrog 100 milijonov dinarjev letno za financiranje javnih del. Z državno političnega stališča lahko označimo to uredbo kot pridobitev v dveh smereh. Prvič smo končno vendar enkrat prelomili z dosedanjim politiko brezplačnega pošiljanja hrane v pasivne kraje na državne stroške brez protiusluge in protidajatve ter postavili edino pravilno načelo, da je treba prehrano zaslužiti, odnosno s delom odslužiti. Druga pridobitev pa je s tem uvedeno gospodarjenje s fondi, ki preko in izven proračunske dotacije in neodvisno od nje omogočajo izvedbo obče koristnih naprav. Že sedaj je jasno, da se bo naša banovina poslužila pocblastila v tej uredbi, da uvede banovinsko trošarino na vino in žganje. S tem bo obremenitev na glavo v dravski banovini še močnejša.

Javnih del velikega obsega v naši državi je zdaj oddanih za približno eno milijardo trem inozemskim družbam in se anuitete odplačujejo vsako leto iz proračuna. Ta dela bi pa lahko izvršili z domačimi podjetji in tehničnimi močmi. Na polju javnih del nas čakajo torej še važne naloge. S pričujočo uredbo problem še malo ni rešen. Preostaja nam elektrifikacija železnic, izkoriščanje in zgradba vodnih sil, zgradba mednarodnih kabelskih zvez za telefonski promet, dopolnitev in razširjenje ter preadaptacija obstoječega železniškega omrežja in končno zgradba avtomobilskih cest.

Obrtniške zadeve

V prejšnjem letu je bilo obrtništvo težak boj za obstanek. Iz poročil, ki jih je prejela zbornica v svoji pisni anketi, se nam kaže še ugodnejša slika, kakor smo jo pričakovali v svojem pesimizmu ob koncu prejšnjega leta. Na kmeta in delavca kot naročnika in glavnega plačnika navezani obrtniki so utrpeali zaradi velikega pomanjkanja naročil, še bolj pa zaradi nazadovanja dohodkov teh dveh slojev izreden izpad na svojem zaslužku. V gradbeni stroki je padla zaposlitev za 61,5 odstotka, enako v lesni stroki, dočim je pri metalurgiji nazadovala samo za 35,7 odstotka. Obračunske stroke, med njimi zlasti krojaška in čevljarska, so prišle že tako daleč, da ob največji varčnosti in skromnosti premnogim obstoj ni več mogoče. Število obrtništva je nazadovalo v I. četrtletju tekočega leta za 645 obratov, v III. pa za 283.

Drugim nalogam se pa pridružuje še nelojalna in nelegalna konkurenca. Vprašanje sušmarstva je še vedno zelo pereče. Takih, ki brez obrtne pravice izvršujejo rokodelske obrte, je v zborničnem področju okrog 1000. Po davčnih podatkih se ceni čisti zaslužek 18.723 naših malih obrtnikov na 46 milijonov dinarjev. Pri sušmarjih, ki delajo skoro brez vsake režije in z malimi materialnimi stroški, tako da je čisti dohodek le malo manjši od kosmatega, se pa ceni kosmati zaslužek na okroglo 40 milijonov Din. Škoda, ki jo utrpe obrtništvo, država, banovina in občina zaradi sušmarjev, gre torej v težke milijone.

Predsednik je zaključil svoje poročilo, da generalni tajnik in minister na razpoloženju g. Mohorič zastopa interese naših gospodarskih krogov v Beogradu s tako budnostjo in čuječnostjo, da se lahko zanesemo na omiljenje davčnih predlogov, nekateri bodo pa morda sploh odpadli.

Poročilo predsednika je bilo večkrat prekinjeno z glasnim odobravanjem in aplavzom, ki se je ponovil tudi ob zaključku poročila.

Zbornični proračun

Kar se proračuna tiče, je predsednik omenil, da je vse tri odseke pri sestavljanju vodilo načelo štednje in je v resnici tudi uspelo, da se je proračun v zadnjih letih skrčil kar za dva milijona dinarjev, namreč od 5 milijonov Din pa na današnje 3 milijone Din. To skrčenje proračuna je pa obenem znak šibkejšega gospodarskega življenja, ki ga občutijo vsi sloji. Proračun izkazuje 2 milijona 999.041 Din skupnih potrebščin in 3.156.000 pokritja, tako da proračun izkazuje celo 151.959 Din presežka, ki ostane kot blagajnična rezerva. 10-odstotna zbornična doklada bo vrgla 2 milijona 600.000 Din, druge zbornične takse 270.000 Din, takse od mojstrskih izpitov pa 50.000 Din. V dohodke je pa

vštet tudi blagajnični ostanek ob pričetku leta v znesku 230.000 Din, ki je pa potreben za januarsko gažo uslužbenec. Med stroški znašajo osebni stroški 1.595.000 Din, stvarne potrebščine 571 tisoč Din, prispevki raznim ustanovam in šolam, tečajem, razstavam itd. ter ustanove za učenje in učenje raznih gospodarskih šol, prispevki k pokojninskemu zakladu itd. pa znašajo 667.954 Din, ostali del izdatkov pa odpade na obrestovanje in odplačilo dolgov za zbornična poslopja.

Proračun je bil sprejet soglasno brez debate, a enako tudi še nekateri drugi predlogi.

V nadaljnjem poteku seje je referiral tajnik g. dr. Pretnar o zborničnih taksah. O tem vprašanju se je razvila podrobnejša debata in je podpredsednik g. Rebek predlagal namesto člana g. Briclaja v imenu obrtnega odseka 50-odstotno povišanje taks za potrdila itd., kar je bilo po debati tudi sprejeto z omejitvijo,

da se dohodki teh taks morejo porabiti le za obrtniške zadeve.

Izprememba zborničnega statuta

O predlogu za izpremembo statuta ZTOI je poročal sam predsednik, nakar se je razvila živahna debata. Končno je bilo pa sprejeto, naj ministrstvo trgovine in industrije izpremeni zbornična pravila v toliko, da se število svetnikov, ki morajo stanovati v Ljubljani, zmanjša od 22 na 13, in sicer tako, da pridejo v trgovskem in industrijskem odseku po 4 člani, v obrtnem odseku pa 3 člani in v gostilniškem odseku po 2 člana na obrate s sedežem v Ljubljani. Ostali mandati se porazdelijo na ostalo zbornično področje tako, da bo zastopan v zbornici vsak srez ali večje okrožje. Obširno je zahteve obrtniškega odseka utemeljeval član g. Zadavec, končno je bil pa v soglasju z govorniki industrijskega in trgovskega odseka predlog sprejet soglasno.

Pri samostojnih predlogih moramo predvsem omeniti predloga podpredsednika g. Rebeka v imenu obrtnega odseka, ki se glasita:

Izpolnitev predpisov proti nelojalni konkurenci.

V poslovnem življenju opazujemo, da se nekatera podjetja poslužujejo v svoji konkurenčni borbi sredstev, ki po sedanjih predpisih proti nelojalni konkurenci sicer niso zabranjena, ki pa so zavzela že tak obseg in tako obliko, da vendarle škodujejo solidnemu trgovskemu, obrtnemu in industrijskemu poslovanju. To velja posebno za kričečo reklamo, ki izriva iz obrtniških delavnic in solidnih trgovskih poslovalnic odjemalca v velikih množinah, to pa neupravičeno tako z ozirom na ceno, kakor tudi na kvaliteto izdelka.

Predlagam, da se nemudoma zbere potrebno gradivo in podatki o postopanju nekaterih podjetij v njihovem konkurenčnem boju z ozirom na pretirano, nelojalno in nelojalno reklamo. Na podlagi teh podatkov in gradiva naj bi se nato izdelali čim prej konkretni predlogi na merodajno mesto za noveliziranje obstoječih predpisov o nelojalni konkurenci. Pri tem naj bi se posebno povedala kričeča reklama z raznašanjem plakatov in napisnih tabel po ulicah, kar je obsojati tudi z ozirom do cestno policijskega reda. Nadalje naj se zabrani reklama na izdelkih, ki niso predmet dotičnega konkurenta, izvzeti naj bi bili samo časopisi, revije, knjige, koledarji, običajne reklamne deske in podobno.

Sušmarstvo

Iz poročila, ki je bilo podano v obrtnem odseku o splošnem položaju obrtništva, osobito pa o nelegalni konkurenci, je bilo predvsem razvidno, da na blizu 20.000 obrtnikov poedincev odpade v dravski banovini po podatkih ankete, ki jo je izvršila zbornica potom obrtniških združenj, okrog 10.000 nelegalnih obrtnikov. Iz teh podatkov je bilo nadalje razvidno, da se ceni kosmati letni zaslužek nelegalnih obrtnikov ali sušmarjev na okroglo 40 milijonov dinarjev. Škoda, ki jo trpe obrtništvo, država, banovina in občina zaradi sušmarstva dela, je razvidna iz primerjave tega zaslužka, z davčnimi podatki, po katerih se ceni čisti zaslužek 18.723 naših malih obrtnikov na 46 milijonov dinarjev.

Kako veliko je ekonomsko in socialno zlo, ki ga povzroča sušmarstvo v sedanjem svojem obsegu, kaže v zvezi s pravkar navedenimi podatki tudi stati-

Novi mojstri

Iz obrta modistinj: Slabina Marija in Jeraj Marija, obe iz Ljubljane.

Iz obrta pekov: Trček Vinko, Usnik Jožef, oba iz Ljubljane; Hauptman Ljubomir, Gorje; Furlan Marčel, Moste pri Ljubljani; Butorac Matija, Kropa; Hočvar Alojzij, Spodnja Slivnica-Grosuplje; Vrečko Josip, Trata pri Škofji Loki; Kranjec Franc, Ljubljana; Korošec Ivan, št. Vid nad Ljubljano; Brečko Franjo, Ljubljana.

Iz obrta medicinarjev: Kranjec Anton, Bukovica pri Vodicah; Faletič Peter, Kranj.

Iz obrta slaščičarjev: Kastelic Alojzij, Zagorje Peter, Brandt Avrelja, vsi iz Ljubljane.

Iz obrta krovcev: Mencej Alojzij, Ljubljana.

Iz obrta vrtnarjev: Lap Avguštin, Kranj; Čop Jože, Tomačevo pri Ljubljani.

Iz obrta napeljav kurilnih naprav: Rebek Bratomil, Celje.

Iz obrta plinskih instalaterjev: Rebek Bratomil, Celje.

Iz obrta tiskarnarjev: Kramarič Jože, Ljubljana.

Iz obrta torbarjev: Samojlov Vladimir, Ljubljana.

Iz obrta tapetnikov: Tonejc Viktor, št. Vid nad Ljubljano.

Iz obrta mesarjev: Gabrič Anton, Sevnica; Marolt Ivan, Borovnica; Golob Franc, Dolničar Ivan, oba iz Ljubljane; Benedičič Ivan, Tržič; Jeršin Jernej,

Kranj; Čar Ivan, Kočevje; Javornik Franc, Grosuplje; Benčina Leopold, Dev. Mar. v Polju; Paternoster Andrej, Dobrunje; Rode Franc, Moste pri Ljubljani; Valentin Klinar, Plavž pri Jesenicah; Ivan Podobnik, Jesenice; Avgust Rode, Dev. Mar. v Polju; Ivan Javornik, Lanišče-Skofljica.

Iz obrta črkoslikarjev: Celarc Roman, Rožna dolina, Vič pri Ljubljani.

Iz obrta sobnih slikarjev: Krulc Karol, Ljubljana; Kovačič Ignac, Zaboršt-Litija; Ambrožič Jernej, Podvoje-Šmartno pri Litiji; Benedičič Franc, Železniki.

Iz obrta vrvarjev: Milankovič Lazar, Stranska vas-Grosuplje.

Iz obrta fotografov: Žagar Stanislav, Tržič; Logar Pavla, Bohinjska Bistrica; Kramar Janko, Kranj; Kunc Franjo, Ljubljana; Reš Katarina, Murska Sobotica.

Iz obrta dimnikarjev: Breznik Franc, Ptuj; Blažič Edvard, Ljubljana; Stropnik Martin, Spodnja Hudinja; Vrhovec Jožef, Ljubljana; Kroflič Metod, Celje.

Izpit niso opravili v tej dobi v Ljubljani: 1 livar, 2 kolarja (ki sta ga pri ponovnem izpitu opravila in sta že navedena zgoraj), 1 usnar, 2 krojača, 2 modistinji, 1 pek, 6 mesarjev, 1 vrvar, 4 dimnikarji, 1 sedlar, 3 ključavničarji, 1 barvar, 1 tkalec in 1 štukater.

V eni prihodnjih številkih prinesemo nadaljnje sezname novih mojstrov, ki so dozdaj izpit opravili pri izpitnih komisijah v Celju, Mariboru in Novem mestu.

stika, po kateri je povprečno 50 do 70 odstotkov obrtnikov, pomočnikov in vajencev kmečkega rodu, 30 do 40 odstotkov pa delavskega. Če ubija šušmarstvo obrt, s tem ubija tudi velikemu številu kmečkih in delavskih otrok možnost eksistence, ki jo danes najde v obrtu.

Dosedanje izkušnje in neuspehi pri preganjanju šušmarstva silijo do zaključka, da obstoječi obrtni predpisi in praksa obrtnih oblastev ne morejo voditi do uspešnega zatiranja nelegalnega obrtovanja.

Na podlagi pravkar navedenih ugotovitev in podatkov smatram za potrebno, da šušmar v interesu uspešnega pobijanja šušmarstva in zaščite našega malega obrtnika sledeče predloge:

Izda naj se poseben zakon za pobijanje nelegalnega obrtovanja ter v ta namen do prihodnje odsekov seje izdelajo čim konkretniji podrobni predlogi. V tem zakonu naj bi bilo predvsem vsebovano to-le:

1. Točna opredelitev, kaj je smatrati za nelegalno obrtovanje (generalna definicija). V ta namen naj bi se demonstrativno naštevale tudi poedine oblike kršenja in izigravanja predpisov obrtnega zakona.

2. Določitev kazni za prestopke, in sicer denarno ali zaporno kazen v strogi izmeri, prepoved nadaljnjega dela, zaplenitev orodja, izdelkov in blaga, ki ga ima šušmar v posesti z očitnim namenom, da ga porabi za nelegalno obrtno predelovanje, ter končno uradne ukrepe, da se nemudoma prepreči nadaljevanje vsakega zasačenega primera šušmarstva.

3. Kaznovanje onih oseb, ki krijejo šušmarstvo, in sicer z denarno ali zaporno kaznijo, v primeru ponavljanja pa njihovo kaznovanje z odvzemanjem obrtnih pravic za najmanj eno leto.

4. Proglasitev poslova s šušmarji za nične in obojestransko neizpolnjive.

5. Poseben kazenski postopek s pritegnitvijo predstavnika pristojnega obrtniškega združenja. Ta predstavnik naj ima pravico prisostvovati pri zaslišanju in posredovati na licu mesta, kjer se vrši ali se vršilo šušmarstvo, osobito pa pri zaplenbi orodja itd. Oblastvom naj se naloži dolžnost, da obveščajo pristojna združenja o ukrepih, ki so jih storila na njihovo intervencijo.

6. Združenje naj ima pravico za pritožbo proti odloku oblastva o kazenskem postopanju.

7. Predpis, da morajo oblastva, osobito orožništva in občine brez odloga posredovati, ako je ovadba šušmarja podprta z zadostno verodostojnimi dokazili.

8. Pravico vsakega oblastva, da v primeru, kadar izve za šušmarstvo, takoj ukrene potrebnečasne odredbe, da se onemogoči nadaljnje nelegalno obrtovanje in zavaruje uspešna zaplenba orodja in blaga.

9. Predpis, da se mora v šušmarskih primerih postopati pospešeno.

Enako umesten je bil tudi predlog stavbenika g. Ivana Bričlja, ki se je glasil:

Kontrola gradbenih proračunov in določitev minimalnih delavskih mezd.

Samo ob sebi je jasno, da je kvaliteta stavbe največjega privatnega pomena za stavbnega gospodarja, saj gre v stavbarstvu za produkte, ki so po svoji naravi dolgotrajni in zahtevajo od slehernega stavbnega gospodarja relativno visoko investicijo. Kvaliteta stavbnih del pa je tudi stvar javnega interesa. To dokazujejo že trajnost stavbnih del, z narodno gospodarskega vidika visoke investicije, ki jih ta dela zahtevajo, pa tudi javna izpostavljenost stavbnih del poleg vsega drugega. Zato tudi država s posebnim gradbenim zakonom ureja postavljanje novih stavb in preurejanje starih stavb.

Kvaliteta stavbnih del zavisi od načrta, popisa in izvršbe. Po gradbenem zakonu mora stavbni gospodar dobiti od pristojne gradbeno policijske oblasti gradbeno dovoljenje. Javna oblast pregleda predložene načrte, ugotovi njih pravilnost ali nepravilnost, njih skladnost ali neskladnost z zakonitimi predpisi, presodi pravilnost in statično zanesljivost vrisanih konstrukcij in oceni tudi estetično plač načrta ter nato izda, odnosno odkloni gradbeno dovoljenje. To je skrb javne oblasti za kvaliteto stavbnih del. Nadzorstvo nad solidno izvršitvijo pa je prepuščeno po večini privatni iniciativi.

Solidna gradnja stavbnih del je odvisna naravno od cene, ki je lahko zmerana, pa mora biti vendar primerna. Današnji zastoj v stavbarstvu, hiperprodukcija v gradbeni stroki in pomanjkanje novih del so povzročili že nelegalno konkurenco v cenah, ki postajajo take, da je solidna gradnja ob njih nemogoča, in zato resno ogrožajo na zasebno in javno škodo kvaliteto stavbnih del. Izrablja se dalje položaj delavstva, ki se mu ob pomanjkanju dela in obilju delavnih moči pritiskajo meze navzdol, tako da je tudi le skromno življenje ubogih obrtniških in delavskih družin kar nemogoče. Da je to socialno kvarno, je jasno, prav tako pa je tudi jasno, da v to sili podjetnika svobodna konkurenca v ceni.

Dosedanje uredbe ne morejo bistveno izboljšati položaja. Saj niti ne pospešujejo niti ne samo omogočajo večjega povpraševanja po blagu. Stedenje v današnji obliki škoduje, saj omejuje ali onemogoča celo nabavo tega, kar bi bilo sicer nujno potrebno. Zaradi pomanjkanja povpraševanja po blagu postaja konkurenca med producenti vsak dan neznošljiva, poslužuje se že nelegalnih sredstev v obratovanju ter zmanjšuje kvalitativnost izdelkov. Tako preti produkciji popolna demoralizacija.

V gradbeni obrti bi bila nujno potrebna oblastna kontrola proračunskih cen. Gradbeno policijska oblast naj bi proračunske cene pregledala in ugotovila, ali se da po njih zahtevano delo solidno izvršiti. Solidnost gradbenih del je stvar ne samo zasebnega, ampak tudi javnega

interesa. Ker je pa solidnost tako v tesni in naravni zvezi s proračunskimi cenami, zato je javna oblast poklicana, da tudi te cene kontrolira, in sicer to tem bolj, ker gre v gradbeni obrti ne za izgotovljeno blago, pri katerem se kvaliteta vidi ali vsaj da ugotoviti s primerjavo, ampak za blago, ki ga ob sklepu pogodbe še ni in ki more biti solidno le ob realnih cenah. Gradbeno policijska oblast naj bi hkrati z aprobacijo načrta in statičnega računa cenzurirala proračun in uradno določila ceno, po kateri bi smel gradbeni gospodar oddati delo. Gradbeni gospodar naj bi priložil prošnji za gradbeno dovoljenje v svrhu uradne cenzure tudi proračun podjetnika, ki mu najbolj zaupa. K aprobaciji cen naj bi se pritegnil tudi strokovnjak, ki bi ga imenovala dotična strokovna organizacija.

Da se izključi pri kalkulaciji spekulacija z nižjimi mezdami, da se pomaga delavcem do znosne eksistence, da se dvigne kvaliteta produkcije, bi bil moj predlog v načelu tudi ta:

Za vse panoge gospodarstva, ki niso odvisne od zunanega trga, prav posebno za gradbeno stroko, naj se delavske meze z zakonom minimizirajo. Zakonito določena minimalna meza je obvezna pri kalkulaciji in pri izplačilu.

Po še nekaterih pripombah je predsednik g. Jelačin sejo zaključil in pozval vse k resnemu in smotrному delu, ki naj nam v novem letu prinese boljše blagostanje in več sreče.

Iz organizacij

Skupna obrtna zadruga pri Sv. Lovrencu na Pohorju je imela na praznik, dne 8. pr. m. svoj redni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število članov in tajnik Okrožnega odbora iz Maribora. Zborovanje je vodil mesto umrlega predsednika g. Strugar Dionizij, krojaški mojster pri Sv. Lovrencu. Poleg rešitve običajnih točk dnevnega reda se je med drugim odobrilo pravila po novem zakonu o obrtih in se odslej imenuje zadruga Združenje obrtnikov pri Sv. Lovrencu na Pohorju. V upravo so bili soglasno izvoljeni: za predsednika g. Pušenjak Roman, krojaški mojster in podnačelnik trške občine pri Sv. Lovrencu, za podpredsednika g. Javnik Štefan, sedlarski mojster, za člane uprave gg. Dolinšek Vinko, Pirš Karol, Fijavš Franc, kolarski mojstri, prva dva pri Sv. Lovrencu, tretji v Podvelki, Smode Ivan, kleparski mojster in Dittmayer Jožefa, šivilja, oba pri Sv. Lovrencu, v nadzorstvo pa Prah Ignacij, pokrivaški mojster pri Sv. Lovrencu in Gričnik Jurij, kleparski mojster v Podvelki. Izvolil se je tudi častni odbor in člani za pomožniški izpraševalni odbor. Sprejet je bil proračun v dohodkih in izdatkih po 1800 Din. Nameravana je bila ukinitve te zadruge in priključitev njenih članov skupnemu združenju obrtnikov za okolico Maribor na Teznu pri Mariboru, pa se je naprosilo navzočega zastopnika Okrož-

nega odbora, da posreduje pri Zbornici za TOI, da se to ne zgodi, kar je navzoči tajnik g. Julij Novak tem lažje obljubil, ker je videl enodušnost in resno voljo navzočih za uspešno delo v korist združništva in uvidel tudi potrebo iz krajevnih razmer in z ozirom na dejstvo, da je obstojala zadruga že nad 60 let in da tvori združenje trdno narodno postojanko pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Upamo, da bo tudi Zbornica za TOI upoštevala izraženo željo in odobrila nova pravila združenja, v katerega upravi so sami zavedni slovenski obrtniki.

Poslovni davek

pri izdelavi, dodelavi in predelavi za račun

U— Davčni oddelek finančnega ministrstva v Beogradu je izdal pojasnilo o pobiranju skupnega odnosno splošnega davka na poslovni promet za delo pri predelavi, izdelavi ali dodelavi na račun druge osebe. Z uredbo od 20. junija 1931 je določeno, da se smatra za proizvajalca naročnik, če stanuje v državi, čeprav je dal le svoj material. V takem primeru je usluga izdelovalca (plačilo za delo) podvržena samo splošnemu (2 odst.) davku na poslovni promet. To pa velja samo tedaj, če je naročnik trgovec ali industrijec odnosno obrtnik, ki daje tako predelano, dodelano ali izdelano blago v promet. Če pa je naročnik konzument, torej oseba, ki se ne bavi s trgovino, industrijo ali obrtjo ter mu izdelano, predelano ali dodelano blago služi za lastno rabo, tedaj je izdelovalec, predelovalec ali dodelovalec podvržen skupnemu poslovnemu davku in mora plačati skupni davek od vrednosti predelanega, dodelanega ali izdelanega blaga. N. pr. če kupi trgovec bombaž na ga proda tovarni v svrhu izdelave predvsa za uslugo ter nato predvsa da v promet, mora trgovec plačati skupni davek na prodajno ceno v trenutku, ko se promet izvrši; če pa je naročnik konzument, ki predelane, izdelane ali dodelane blaga ne bo dalje prodal, tedaj je treba skupni davek pobirati od izdelovalca, dodelovalca ali predelovalca. Ker je z izročitvijo blaga naročniku promet dejansko izvršen, se vzame v tem primeru za davčno osnovo prometna vrednost blaga. Po čl. 9. uredbe o odmeri in pobiranju davka na luksuzno blago velja isto tudi za odmero in pobiranje luksuznega davka. Da bodo davčne uprave mogle nadzirati, za katere trgovce, industrijce ali obrtnike vrši ta ali ona tvornica predelavo, dodelavo ali izdelavo blaga, in od katerih naj se pobere skupni in luksuzni davek, je dolžan tvorničar, izdelovalec, predelovalec ali dodelovalec poslati o tem delu pristojni davčni upravi z mesečno davčno prijavo tudi seznam, v katerem mora točno navesti naslov naročnika, količino in približno vrednost vsega izdelanega, dodelanega ali predelanega blaga. Zato bodo v bodoče davčne uprave strogo nadzirale delovanje tvornic.

Vse potrebne podrobnosti o temu najdejo obrtniki v našem »Obrtniškem kalendarju« za leto 1934, ki si ga spričo nizke cene 12 Dni lahko vsak čim prej nabavi, ker bodo kmalu pošli. Naroča se tudi preko naše uprave.

Mojstri,

ki iščete vajence katerekoli stroke, se obrnite na Obrtniški vajenski dom v Ljubljani, Lipičeva ulica šte. 2.

Odondod

u— Pravi, da volk dlako menja, a nikdar svojih navad. In je tako menda resnično, kajti nas dejstva vse bolj prepričujejo, da se narod v svojih pregovorih res nikdar ne zmoti.

Za konec leta je ljubljanski župan, kakor poročamo na drugem mestu, predaval pod okriljem Obrtniškega društva o ljubljanskem občinskem gospodarstvu. Stvar je vsekakor hvaljevredna in ni, da bi jo kar tako prezrli. Po svojih vedno utemeljenih in tehtnih besedah je bil še vedno pripravljen vsakega dati zaželjeno pojasnilo o vsem, kar je v bistveni zvezi z občinskim gospodarstvom in predavanjem samim. Nekateri gospodje so postavili res razumljiva vprašanja in so tudi dobili potrebne odgovore. A našlo se je neko omizje, ki si je menda že v naprej nadelo nalogo, da sicer prijetni večer tako ali tako pokvari — kali — kajti si drugače njihovega obnašanja ne moremo razlagati.

Poleg drugih neumestnih vprašanj, ki so bila prav umestno zavrnjena, je neki menda bivši gospod iz redakcije »Obrtnika« pobaral g. župana, kako, zakaj, čemu, na čigavo priporočilo in zaradi kakšne potrebe je mestna občina dala podporo nekemu Vajenskemu domu, ki da je menda nekje v Ljubljani, in kako da so bile te podpore porabljene.

Nespametno bi bilo trditi, da je bil g. župan sploh dolžan odgovoriti na to vprašanje, ki ni imelo nikake zveze s

predavanjem samim. Še bolj nespametno pa je bilo, da je dotični nadebudni gospod želel pojasniti ravno o nekem Vajenskem domu. Res čudno je, da se blizu uredništva obrtniškega lista najdejo ljudje, ki na tak način javno omalovažujejo tako važno obrtniško ustanovo. Morda je to sicer dokaz, da so gospodje odondod tako omejeni, da doslej še niso nič gotovega mogli poizvedeti o Vajenskem domu, eni najvažnejših socialnih ustanov, o kateri je bilo v javnosti že tako mnogo pisanega in ki jo je nedavno obiskal tudi minister g. dr. Kramer in sporočil, da je temu istemu domu tudi kr. vlada naklonila v znak priznanja podporo. V Beogradu o temu domu torej že vedo in sicer hentano dobro, kajti ne bi sicer dali podpore, a za gospode odondod je ta dom še vedno neki nedolodeni ničprida.

Ako je omejenost kriva vprašanja dotičnega gospoda, potem se moramo le čuditi dejstvu, da se ni hkrati zanimal tudi za način zapravljanja podpor v umobolnici in gluhohelemnici, ki jih enako naša požrtvovalna mestna občina podpira. A ako jim je obstoj Vajenskega doma znan in ni vprašanja bila vzrok omejenosti, potem se pač jasno vidi tendencioznost tega vprašanja. Namen omalovaževanja in izžiganja, a tudi nevoščljivosti in zlobe. Še najbolj čudno pa je dejstvo, da so dotični, ki so jih zanimala ta na tem večeru neumestna vprašanja, prezrli, da božiček v Vajenskem domu ni pozabil niti vajencev njihovih tovarišev.

Gospod iz okolice uredništva odondod

se je razburjal, zakaj da tudi oni ne gospodarijo v tem »nekem« Vajenskem domu. Vidiš šmenta. Bi, kaj ne? In zdajci, ko bi tudi oni radi malo pogospodarili, ko so najtežja dela opravljena in je treba le še žeti, da, zdajci naenkrat poznajo Vajenski dom in še kako imenitno in od vseh strani. Tudi lisica je hotela do grozdja, a ni mogla, ker ga niso njeni žulji vzgajili in ker je narava to stvar pač tako pametno uredila. Kar kmet pridobi, s tem sam gospodarji. In banka, ki vidi umnega kmeta, mu bo rada priskočila na pomoč, a s tem še vseeno ne bo imela pravice posegati v njegovo gospodarstvo. Ljubljanska mestna občina se je z županom na čelu prepirčala o potrebi in koristi tega doma in ga podprla. Ako bi ta isti dom svoje gospodarstvo zavozil, še vedno nihče ne bi radi tega smel kriviti občine, ker tega pač ni mogla slutiti. Dobremu očetu se sin študent izpridi kljub očetovim podporam in denarju. Gospod iz okolice uredništva odondod bi zaradi tega udaril očeta s kolom po glavi, a sina kar nič. Tako nekako so prijazni gospodje hoteli z našim gospodom županom. In vendar Vajenski dom ni zavozil svojega gospodarstva in se ni izpridil, nego nasprotno ponosno stoji, napreduje in daje zavetišče vedno večjemu številu obrtniške mladine. Morda to sicer koga boli in peče, a dejstva pobiti ne more. Vajenski dom je ustvarjen s težkimi žulji in žrtvami in na te žulje in žrtve nihče ne sme pljuvati ali jih omalovaževati.

Gospod odondod se je tudi branil, da njegovi, hm — vrag vedi, v čigavem

imenu je prav za prav ta gospod govoril — nimajo dostopa v ta dom. Tudi lažnivi Kljukec je imel psa, ki je od pinča noboglenega postal tele čudovito. Ta trditvev omenjenega gospoda namreč ni nič kaj prijateljska z resnico in pravico. Resnica je le, da se še nikdar ni nihče od njih približal temu domu in pokazal skrb za njega, dasi smo že javno v našem listu in v dnevnikih vabili vse prijatelje obrtniške mladine, da si ga ogledajo. Je pač pripravo imeti vedno kako tako sila tehtno zadevo pri roki, da človek more malo zarobantiti in se pokazati neizmerno skrbnega za naše občinsko in obrtniško gospodarstvo.

Stvar je taka, da g. župana radi takih stvari nihče ne sme tipati za žilico. Jasnno je, da je občina z največjo uvidevnostjo in v najtežjih časih pokazala ljubezen do obrtnikov in njihovoga naraščanja, katerega dom je izdatno podprla. Javno in povsod bi se zato vsak obrtnik moral g. županu za to njegovo naklonjenost zahvaliti in pohvaliti tako delo, a ne stikati za lažjo in biti javno nehvaležen. Ako ima kdo kaj proti Vajenskiemu domu, naj potipa gospode okrog njega za žilico, naj jim izpraša vest in jih obdolži, da so zapravili dano jim zupanje.

Mi to želimo. Vrata Vajenskega doma so vedno odprta in ni tam Cerbera za nikogar. Pridite in dobro nam boste došli. Toda natolcevanja ne trpimo in ne dovolimo radi naklonjenosti do Vajenskega doma napadov na g. župana.

In h koncu eno: kdor je hišo zgradil, gospodari v njej. Brez dela ni jela.

Iz naših krajev

Med predstavniki bolgarskega »Junaka« in »Jugoslovenskega Sokola« je prišlo te dni do sestanka, ki se je vršil v Beogradu. Bolgarski »Junak«, ki je našemu Sokolu sorodna organizacija, bo sprejet v Slovansko Sokolsko zvezo.

Društvo prijateljev Bolgarije so osnovali nekateri intelektualci v Sarajevu.

Obrtniki v velikem številu odpovedujejo obrtne liste, je izjavil na seji zagrebškega občinskega odbora podžupan Pavlina. Razumljivo je to, ker danes res mnogi obrtniki ne zaslužijo niti za davke več in se raje odrečejo tudi svoji obrtni pravici.

Jugoslovensko kmetско stranko žele osnovati in so nekateri uglednejši politiki že imeli svojo prvo tozadevno sejo v Križevcih.

Komandant zemunskega aerodroma podpolkovnik Tomić je že nekaj časa v Ameriki, kjer študira tamošnje vojaško zrakoplovstvo, ki je gotovo eno prvih na svetu.

14 vagonov pšenice bo razdelila slobotška mestna občina med reveže in nezaposlene delavce.

Za prehrano nezaposlenih delavcev v Beogradu je čez zimo potrebnih milijon dinarjev, dočim so doslej zbrali komaj 370.000. Oblasti in humane ustanove so zaradi tega v velikih skrbih.

Zadruga »Vzajemna pomoč« je šla v konkurz, ki je bil 14. pr. m. prijavljen pri ljubljanskem sodišču. Ta zadruga je delovala od l. 1930. dalje in vršila zavarovanja za smrtne slučaje. Z delom je že preje prenehala in je po reviziji z istim zopet nadaljevala, a je novi odbor sedaj moral proglasiti konkurz z aktivno 5 milijonov 300.000 in pasivo 17.000.000 dinarjev. »Vzajemna pomoč« je imela 35 tisoč članov iz vseh krajev Slovenije in tudi iz ostalih krajev naše države. Sestanek upnikov je določen za 2. februarja. Za upravitelja konkurzne mase je imenovan ljubljanski advokat dr. Viljem Kreč.

Takse za prevozna sredstva. Na več vprašanj pojasnjujemo, da je takse za osebnih avtomobile, avtobuse, tovarne avtomobile, motorje, fujakerje in bicikle treba plačati začetkom leta za celo leto v naprej. Kdor v prihodnjem letu svojega prevoznega sredstva ne želi več rabiti, mora to prijaviti najkasneje do 31. decembra, ker bi sicer moral brez ozira na to, če bo vozilo rabil ali ne, plačati takso za celo leto. Vsa odjavljena vozila bodo plombirana.

Opozorilo

Vse obrtnike opozarjamo, da vložijo do 1. februarja 1934. prijavo za pridobitno in za davek na poslovni promet oziroma prizadeji tudi prijavo za luksuzni davek.

Sprejem vajencev v Vajenski dom v Ljubljani

Sprejememo v dobro vzgojo z izdatno hrano in stanovanjem vajence vseh strok. Mesečna oskrbina 350 Din.

Obrtniški vajenski dom v Ljubljani, Lipičeva ulica 2. — Telefon 35-23.

Naš obrtniški ples

u— Desetletje je minilo, odkar je naše marljivo Obrtniško društvo priredilo v Ljubljani svoj prvi ples. Ta njihova prireditelj je postajala iz leta v leto v Ljubljani vse bolj priljubljena, kar je po odlični organizaciji vedno v polni meri tudi zaslužila. Kakor vsako leto doslej, tako je tudi letošnji deseti obrtniški ples v Kazini v soboto 6. januarja 1934 obiskalo mnogo najodličnejših prijateljev naših obrtnikov poleg številnih obrtniških voditeljev, ki so vložili ves svoj trud v delo za čim lepši in boljši uspeh plesnega večera.

Med odličniki, ki smo jih na tem večeru zapazili, naj omenimo zastopnika bana, načelnika trgovskega oddelka banske uprave g. dr. R. Marna in višjega inspektorja g. Guština, župana g. dr. Puca s podžupanom prof. Jarcem, magistrnim ravnateljem gosp. Jančigajem, referentom obrtnega oddelka mestne občine g. dr. Rupnikom in nekaterimi občinskimi svetniki, predsednika zbornice za TOI g. Jelačina z generalnim tajnikom ministrom Mohoričem ter tajnikoma dr. Plessom in dr. Pretnarjem, predsednika velesojma g. Bonača, za Rdeči križ dr. Fetticha, za Narodno odbrano dr. Josipa Cepudra, za Gostilniško zadružno predsednika Majcna, staroste ljubljanskega Sokola II dr. Šubica, Sokola III ravnatelja Šapljo in Sokola IV Pogačnika, predsednika Obrtne banke Kavčiča, banskega svetnika Mencingerja, poslanca Komana in druge.

Ples so otvorili gospodje Pristou z Igličevu, Iglič s Pristouovo, Krapež z Urbasovo, Urbas z Gjudovo, Hibšer s Speletičevu, Sifrer z Hibšerjevo, Speletič

z Wildmanovo, Grile z gđ. Speletičevu, Japelj s Hibšerjevo poleg mnogih drugih parov iz odličnih slojev naše Ljubljane, ki vedno prav radi obiskujejo naš obrtniške ples.

Dober Odeon jazz in odlični Zdravčev kajžarski silvanec poleg še drugih odličnih vin so dvignili razpoloženje do največje prisrčnosti. Po vzgledu Japoncev so organizatorji plesa presenetili vse obiskovalce s pravim dumpingom otrok, ki so bili seveda zelo poceni. Dama, ki jih je dobila največ, je dobila lepo darilo drogerije Gregorič, a to je bila soproga ministra g. Ivana Mohoriča, ki so ji štorke prinesle kar 137 otrok. A kljub temu se je odrekla darilu v korist Obrtniškega društva, ki je za isto pozneje na licitaciji dobilo lepo vsoto za plemenite svrhe plesa.

V posebni lopi sta dva Japonca z ljubko Japonko točila poceni nalivno tinko, ki pa je tudi grlu odlično teknila in je bilo tam vedno več obiskovalcev.

Poudariti moramo, da so naši ljubljanski dnevniki naglasili, da že dolgo nismo imeli tako dobro obiskane zabave, kar pa je na obrtniškem plesu bilo tudi popolnoma umljivo zaradi plemenitega cilja, ki mu je bil namenjen ves čisti dobiček, namreč v korist onemoglih obrtnikov, njihovih vdov in ljubljanskega Vajenskega doma, najbolj pomembne ljubljanske obrtniške ustanove.

Javnost se je s tem oddaljila našim marljivim obrtnikom, a obenem jim tudi dala polno priznanje za njihov trud in njihovo delo, a tudi voljo za bodoče, ko jih čaka še polno skrb in naporov.

Ljubljansko občinsko gospodarstvo

Predavanje pod okriljem Obrtniškega društva v Ljubljani

29. decembra je na povabilo ljubljanskega Obrtniškega društva predaval župan g. dr. Dinko Puc o najaktualnejših problemih gospodarstva ljubljanske mestne občine. Predavanja se je udeležilo mnogo odličnih naših gospodarstvenikov, med katerimi omenjamo predsednika trgovskega društva »Merkur« dr. Frana Windischerja, zastopnika industrije g. inž. Šukljeta in dr. Golio, zastopnika ZTOI dr. Pretnarja in člana stavbnika g. Ivana Briclja, predsednika OO g. Filipa Pristoua, občinske svetnike gg. Freliha, Sossa, Košaka, Lombarda, Seuniga in dr. Modica, zastopnika gremija trgovcev g. Verbiča in mnogo drugih odličnikov.

Predsednik Obrtniškega društva g. Rebek je pozdravil predvsem predavatelja župana g. dr. Puca in se mu zahvalil za pozornost z zagotovitvijo, da mu bodo za izvajanja obrtniki najbolj hvaležni, ker imajo na mestnem gospodarstvu tudi največ interesa, nakar je župan g. dr. Puc takoj povzel besedo in predvsem omenjal probleme o stanovanjski bedi, o omiljenju gospodarske krize, o davčninah, ki jih je občina v nasprotstvu z mnogimi drugimi celo znižala, o investicijah in regulaciji ljubljanske, o tramvaju in aerodromu in o krepkem in zdravem gospodarstvu v bodočnosti.

Najbolj zanimiv je bilo novi proročun ljubljanske mestne občine, pa posnemamo iz besed g. župana sledeče:

Sedanjí proračun znaša okrog 46 milijonov Din. Za splošno upravo rabimo čez 8.000.000, to je 18,5% celokupnega proračuna, ker je naše uradništvo dobro plačano, država je pa plače znižala. Glavni odpor proti znižanju plač smo našli pri pridobitnih krogih. V državnem proračunu odpade za uradništvo 40%, drugje pa tudi po 25%. Omiljenje krize leži v zvišanju življenjskega standarda. Za ceste in ulice bomo rabili 8.200.000, za socialno skrbstvo bomo izdali 4.800.000, za zdravstvo 1.900.000, za šolstvo 3.700.000, za prosvetne potrebe 625.000, a mestna poslopja nam bodo donesla blizu 3.200.000, izdatkov bomo pa zanje imeli nad 3.600.000 Din. Za socialno skrbstvo nam je lani podporni akcija vrgla 750.000 Din, da smo še 200 tisoč Din prihranili, letos pa morda dobimo iz banovinskega bednostnega fonda 500.000 Din, čeprav je Ljubljana zanj plačala 2.000.000 Din. S skrajšanjem nadur se nam je posrečilo prihraniti 200.000 Din, zato smo pa nastavili 70 brezposelnih inteligentov ter jih tako mesečno podprli z 250 do 500 Din, da ni poniževalno. Prenešen delokrog nas bo veljal 1.500.000 Din, za obrtništvo bomo dali z nadaljevalnimi šolami vred 200 tisoč Din, cerkovnikom in organizmom 100.000 ter za tujski promet 80.000. Tujski promet prav naglo raste, vendar pa moramo odpraviti še mnogo predsodkov in dovoliti več zabav ter prilik za smeh. Bogataši naj le zapravljajo, samo da pride denar med ljudi!

Prav velik uspeh se nam obeta z ureditvijo mestne elektrifikacije. Z bansko upravo in s kranjskimi deželnimi elektrarnami se je namreč posrečilo prav zadovoljiv sporazum za obe strani. Bodočo zimo bomo z banovino že konstatirali, da smo skupni lastniki največjega električnega podjetja v Sloveniji in Ljubljana je v tem sporazumu zavarovana tudi za primer političnih izprememb. Ljubljana je zdrava in hoče vzgojiti zdrav in ponosen ter močan rod.

Po predavanju se je gospodu županu zahvalil predsednik g. Rebek za vsa pojasnila, nakar se je razvila precej obširna debata, ki pa je proti koncu žal zašla na stranpot, ker so nekateri želeli to strogo gospodarsko predavanje pomešati z raznimi strujami v obrtstvu, a so bili umestno zavrženi od samih obrtnikov.

Želimo si še večkrat takih predavanj, toda naj bi v bodoče izostali ljudje, ki jim ni mar za predavanje samo, nego iščejo povsod le priložnosti za svoja osebna obračunavanja, ki nimajo nobene vzročne zveze s predavateljem in predavanjem.

Odgovorni urednik Lojze Hočvar. Za konzorcij »Obrtnega Vestnika« Josip Rebek. Tiska Narodna tiskarna. — Predstavnik Fr. Jezeršek. Vsi v Ljubljani.

Iz tujine

Papež Pij XI. je sklenil reducirati s 1. januarjem 1934. plače vsem kardinalom in vatikanskemu osebju.

Van der Lubbe justificiran. Predsednik nemške republike Hindenburg je navzlic intervenciji nizozemske vlade odbil pomilostitev požigalca nemškega parlamenta van der Lubbeja in je bil isti 10. januarja zjutraj ob šestih giljotiniran. Sprva so premišljevali, kako naj bi ga usmrtili in so se končno odločili, da ga ne bodo obesili, ker njegovo delo prav za prav ni bilo nečastno, nego mu bodo raje odsekali glavo, kar so tudi storili. Mladi van der Lubbe ni imel nobene želje pred smrtjo in je sam položil glavo na giljotino. Truplo so izročili njegovim sorodnikom. Pred smrtjo so ga še nekateri zdravniki pregledali in ugotovili, da je povsem zdrav, vendar pa svetovni tisk izreka nekatere pomisli.

Za povečanje vojaškega roka so se izjavili mnogi najuglednejši francoski parlamentarci. Trajal naj bi dve leti. Pojav je zanimiv, ker mnoge države danes nasprotno zahtevajo skrajšanje vojaškega roka.

Nezaposlenost v Španiji se je v zadnjem času zelo povečala in je danes v državi čez 250.000 nezaposlenih, a delno nezaposlenih čez 1.000.000.

120 novih vojaških avijonov bo gradila Anglija, ki je v ta namen že določila 120.000.000 dinarjev kredita.

Volitve kralje lepote bo sedaj prepovedala tudi Madžarska. Doslej so to prepoved izrekle že nekatere države, med katerimi je tudi Nemčija in Italija.

Pojasnilo

glede obrtniških združenj.

Med obrtništvom vlada glede okrožnih odborov obrtniških združenj na eni strani nejasnost, na drugi strani pa odpor, odnosno se jih noče priznati, češ, da njihove uprave niso zakonito postavljene, ker jih niso izvolila združenja potom svojih delegatov na skupščini, ampak jih je imenovala zbornica.

Zato smatramo za svojo dolžnost, da damo v tem pogledu kratko pojasnilo. Obrtni zakon zahteva v § 392 ustanovitve okrožnih odborov po rokodelskih združenjih ter morajo vsa združenja na njihovem področju pristopiti kot člani k odboru. Vsakoletno skupščino okrožnega odbora sestavljajo delegati včlanjenih združenj ter se na skupščini voli uprava odbora za tri leta. Ker pa se še ni izvedla popolna organizacija združenj rokodelskih obrtnikov, a bila je potreba, da se okrožni odbori ustanovijo, se je zbornica poslužila čl. 11 uredbe ministrstva za trgovino in industrijo z dne 15. decembra 1932, II. št. 42897/u, ki glasi:

»Volitev delegatov za okrožne odbore in volitev uprave okrožnega odbora zbornica lahko odgodi, dokler se ne izvede popolnoma organizacija združenj rokodelskih obrtnikov po zakonu o obrtih, odnosno dokler se končno ne izvrši preustrojitev obstoječih združenj obrtnikov po odredbah zakona o obrtih in dokler se ne odloči, katera obstoječih obrtnih organizacij naj dalje obstoji. Volitev delegatov se odloži tudi, če so pravila obstoječih obrtniških organizacij že preurejena po čl. 442 zakona o obrtih. Za ta prehodni čas postavi uprave okrožnih odborov zbornica, ki jim odobri pravila. Postavljene uprave vrše poleg funkcij, ki jih imajo po pravilih okrožnega odbora, tudi posle, ki spadajo v področje skupščine okrožnega odbora, zlasti sestavljajo proračun dohodkov in razhodkov, določajo članske vloge, ustroj urada okrožnega odbora in postavljajo zanj potrebno osebje.«

Iz citirane uredbe je jasno razvidno, da so sedanje uprave okrožnih odborov postavljene popolnoma zakonitim putem in imajo zaradi tega iste pravice, kakor izvoljene uprave odnosno skupščine.

Okrožni odbor obrtniških združenj v Ljubljani.

POVEČANE FOTOGRAFIJE — PO NOVIH ALI STARIH SLIKAH — IZVRŠUJE SOLIDNO IN DOBRO

FOTOGRAF

PELIKAN, CELJE

NAŠ ZVESTI PRIJATELJ IN SOTRUDNIK, GOSPOD

IVAN REBEK

KLJUČAVNICARSKI MOJSTER

JE PO KRATKI BOLEZNI UMRL 5. JANUARJA 1934 V CELJU IN BIL TAM 7. JANUARJA POKOPAN.

SVOJEGA POKOJNEGA SODELAVCA BOMO VEDNO OHRANILI V ČASTNEM SPOMINU.

LJUBLJANA, JANUARJA 1934.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
»OBRNEGA VESTNIKA«
V LJUBLJANI.